

Ynglefugle på udvalgte fynske øer og kystlokaliteter 2021

Rapport til Naturstyrelsen

Foto: Leif Bisschop-Larsen

Niels Andersen, Lene Parkø, Leif Bisschop-Larsen

Dansk Ornitologisk Forening Fyn 2021

Indledning

Denne rapport til Naturstyrelsen Fyn er Dansk Ornitologisk Forening Fyns (DOF-Fyn) bidrag til Naturstyrelsens del af Better Birdlife projektet. I 2021-22 undersøger DOF-Fyn alle kystfuglelokaliteter i det fynske område, og foreningen kan derfor stille ynglefugleoptællinger, lokalitetsbeskrivelser og vurderinger af fuglelivet på udvalgte lokaliteter til rådighed for Better Birdlife-projektet. Data og beskrivelser er fra det første af to år i undersøgelsen, og de endelige resultater efter anden feltsæson vil derfor kunne afvige fra de her præsenterede. Rapporten omfatter Storeholm, Nyland, Vejlen og Noret på Tåsinge, Vigelsø, Næraå Strand/Flyvesandet, Drætlingen/Drættegrund og Mågeøerne.

Baggrund og projektbeskrivelse for DOF-Fyns ø-undersøgelse

DOF-Fyn gennemfører en optælling af ynglefuglene på de fynske øer i 2021 og 2022. Det sker for at få afdækket den aktuelle situation for en lang række ynglende kystfugle, der gennem en række undersøgelser, både på Fyn og i det øvrige Danmark, gennem de seneste årtier har vist bestandsudvikling i nedadgående tendens. Vi har på Fyn oplevet over de sidste årtier, at mange arters bestande er blevet presset. Vi har fx set, at flere vadefugle og Hættemågen inde i landet har fået decimeret bestandene så meget, at kun de kystnære forekomster har holdt nogenlunde stand, men senest er også mange af disse kystlokaliteters yngleforekomster blevet udtyndet eller ligefrem brudt sammen, så der måske kun er de afsondrede ø-lokaliteter tilbage.

DOF-Fyn gennemførte i årene 1974-76 en treårig ø-undersøgelse, der resulterede i bogen "[Øerne omkring Fyn](#)" (Fredningsstyrelsen 1977). Den nye ø-undersøgelse skal ses som en nødvendig opfølgning på 1970'ernes rapport – med 47 års afstand. Der er altså et sammenligneligt materiale at dokumentere forandringer på baggrund af. Ø-undersøgelsen 2021-22 omfatter 105 øer og dertil er 23 kystlokaliteter medtaget.

De fynske farvande er opdelt i naturlige delområder: 1) Lillebælt, 2) Helnæsbugten, 3) Det Sydfynske Øhav, igen opdelt i 4) Lindelse Nor og 5) øerne ved Ærø, 6) Storebælt, 7) Øerne i Lillestrand, 8) Odense Fjord og 9) Kattegat (Det Nordfynske Øhav).

I hvert af årene aflægges to besøg til optællingerne: Et tidligt og et senere besøg. Det sker for at kunne opnå de bedste resultater i forhold til tidligt ynglende arter (gæs, ænder) og senere ynglende arter (måger, terner og vadefugle). Arbejdsfokus for optællingerne er kystfuglene, hvor vi håber at kunne opnå valide bestandsvurderinger med talfastsættelse, men i forbindelse med optællingerne, sker der også en kvalitativ registrering af det øvrige fugleliv, herunder småfugle.

For at afdække de faktorer, der er med til at bestemme den aktuelle situation for de kysttrugende fugle, søger vi som en væsentlig del af projektet at få informationer om aktuelle trusler for et uforstyrret fugleliv på den pågældende ø.

Slutrapporten er planlagt udgivet som bog, som kan uddeles til de frivillige optællere. Bogen vil også blive delt ud til relevante myndigheder og den lokale presse.

Yderligere oplysninger kan findes på DOF-Fyns hjemmeside: <https://www.doffyn.dk/o-undersogelsen-2021-2022>.

Metode og kilder

Optællingerne i 2021 har fulgt vejledningen her: [https://www.doffyn.dk/images/nyheder/O-undersogelsen_2021 - 2022/Projektdokumenter/2021_03_Vejledning_til_optaelling.pdf](https://www.doffyn.dk/images/nyheder/O-undersogelsen_2021_-_2022/Projektdokumenter/2021_03_Vejledning_til_optaelling.pdf).

Vi har søgt at belyse udviklingen i ynglefuglebestandene gennem tilgængelige data siden 1960-erne, se nedenstående litteraturliste. Data fra Fyns Amts Naturdatabase for perioden 1980 – 2006 rummer dels amtets egne optællinger og dels data fra Dansk Ornitologisk Forenings lokalitetsregistrering. Det skal bemærkes, at data opført for årene 1970, 1980 og 1990 kan være opsamling fra årene umiddelbart forud, og at arter, der i originalmaterialet kun er angivet med "+" som forekommende, har fået tildelt værdien 1 i DOFs lokalitetsregister.

I lokalitetsbeskrivelserne er lokaliteterne benævnt med et nummer, som stammer fra DOF's lokalitetsregister, og som også er benyttet i Fyns Amts Naturdatabase og i DOF-basen.

Litteratur:

- Andersen N., Nielsen B.S., Rasmussen H. 1977: Øerne omkring Fyn. Fredningsstyrelsen.
 Bisschop-Larsen R. 2009: Kystfugle i Det Sydfynske Øhav 2009. Rapport til Naturturisme I/S.
 Dybbro T., Johansen K.D. & Jensen N.B. 1982. Fuglelokaliteter i Fyns Amt. Dansk Ornitologisk Forening.
 Nielsen M. 1997: Fuglelokaliteterne i Fyns Amt. Dansk Ornitologisk Forening.
 Nielsen M. & Harritz P.H. 1996: Holmene i Det sydfynske Øhav. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Placeringen af de 7 fuglelokaliteter fra DOF-Fyns Ø-undersøgelse 2021.

443054 Nyland

Areal: 2,3 ha, kystlængde 1,6 km.

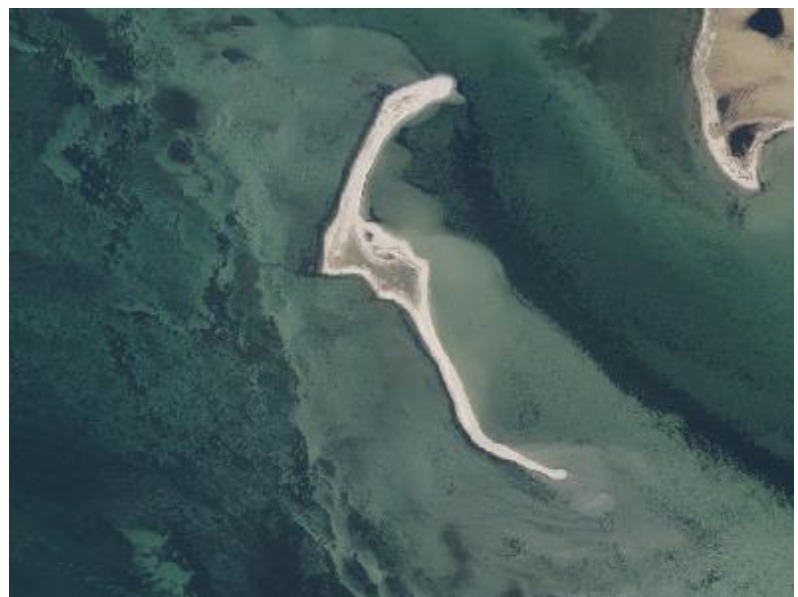
Ejerforhold: Naturstyrelsen

Lokaliteten: Nyland er en ubeboet, lille ø opbygget af sand- og stenrevler.

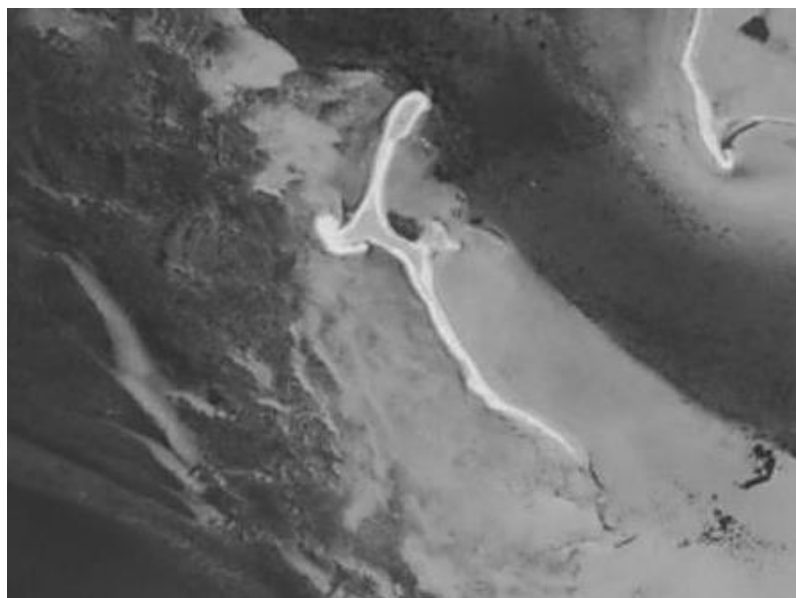
Nyland er beliggende i Natura 2000-område nr. 127, Sydfynske Øhav, Fuglebeskyttelsesområde F71. Følgende ynglefugle er på udpegningsgrundlaget: Rørdrum, Rørhøg, Engsnarre, Plettet Rørvagtel, Klyde, Almindelig Ryle, Brushane, Fjordterne, Havterne, Dværgterne, Splitterne, Mosehornugle.

Der er ingen regulering af færdslen på øen, men der har tidligere været henstillingsskilt.

Luftfoto 2020 (Geofyn.dk):

Luftfoto 1977 (Geofyn.dk):

Nyland set fra nord. Foto 2021: Leif Bisschop-Larsen.

Ynglefugle: Ynglefuglene er optalt af Poul V. Rasmussen og Leif Bisschop-Larsen ved besøg 15. maj og 11. juni 2021. I tabellen nedenfor sammenstilles ynglefugletal fra Ø-undersøgelsen 1974-76 (maks. tal 1973-76), data fra Fyns Amts Naturdatabase 1980-2006 (maks. tal for 1991-96), DOF-basen 2009 (Rasmus Bisschop-Larsen), DOF-basen 2014-19 (Jacob Sterup) og resultatet fra 2021.

Fugleart, antal ynglepar	1973- 76	1980	1990	1991- 96	2001	2004	2006	2009	2014- 19	2021
Skarv ¹⁾									140	0
Knopsvane	21	20	6	23	14	17	23	16	1	5
Grågås	2	2	1		2					
Gravand								2		
Knarand				1						
Gråand			2	2	7			3		
Skeand				1						
Ederfugl				3	40	1	1	31	5	90
Toppet skallesluger	2	2					2			
Strandskade	3	7	5	5	4	4	2	2	1	4
Stor præstekrave	2	4	2	2	1			1	1	
Rødben	1			1						1
Stenvender		1	1	1						
Stormmåge	40	50		8	15		5		1	1
Sølvmåge	2	6	30	80	125	70	100	112	75	175

Fugleart, antal ynglepar	1973- 76	1980	1990	1991- 96	2001	2004	2006	2009	2014- 19	2021
Sildemåge								1	1	1
Svartbag	1	1	1	1	4	1		2	4	9
Havterne	46	20	6	8	1		15		13	1
Dværgterne	10	6						1		1
Rovterne ²⁾									1	1
Sanglærke	2	2		1	1					5
Engpiber	1			1	1			1		
Hvid Vipstjert										1
Stær	1									
Gråkrage					1					

¹⁾ I 2021 fandtes 80-90 forladte reder, sandsynligvis fra 2020. ²⁾ Yngleforsøg i 2014.

Status for fuglelivet: Nyland er vigtig som ynglested for måger, terner og andefugle. Den ret store Knopsvane-koloni ser ud til at være reduceret til få par i de senere år. Ederfugl har en stor ynglebestand gennem de seneste 20 år, små tal i nogle af årene kan evt. skyldes sent optællingstidspunkt. Sølvmågebestanden er steget gennem hele perioden og Sildemåge og Svartbag er rykket ind. Havterne og Dværgterne, som er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, har ynglet med væsentligt større tal før 1990, og de yngler nu mere uregelmæssigt. Nylands potentiale for kystfugle understreges af, at Rovterne allerede i 2014 begyndte at yngle her og også ynglede i 2021.

Drift/pleje: Øen er uden græsning eller anden form for pleje. Der skønnes ikke at være behov for vegetationspleje.

Prædation: Der er ikke tegn på landrovdyr eller rotter på Nyland.

Forstyrrelser: Der er en del sejlads af både fiskere, kajakroere og andre småbåde, og der er tegn på landgang i yngletiden, bl.a. oplæg af ruser, som det ses af foto. På grund af Nylands betydning som ynglested for terner bør det overvejes at oprette ynglefuglereservat på hele øen.

Et tidligere opsat henstillingsskilt af beskeden størrelse om at begrænse færdsel i yngletiden. Foto 2009: Leif Bisschop-Larsen.

Nylands sydspids er en lang stenrevle, hvor havterne og roverterne yngler. Foto 2021: Leif Bisschop-Larsen.

Centralt på Nyland yngler måger, Knopsvane og vadefugle. Foto 2021: Leif Bisschop-Larsen.

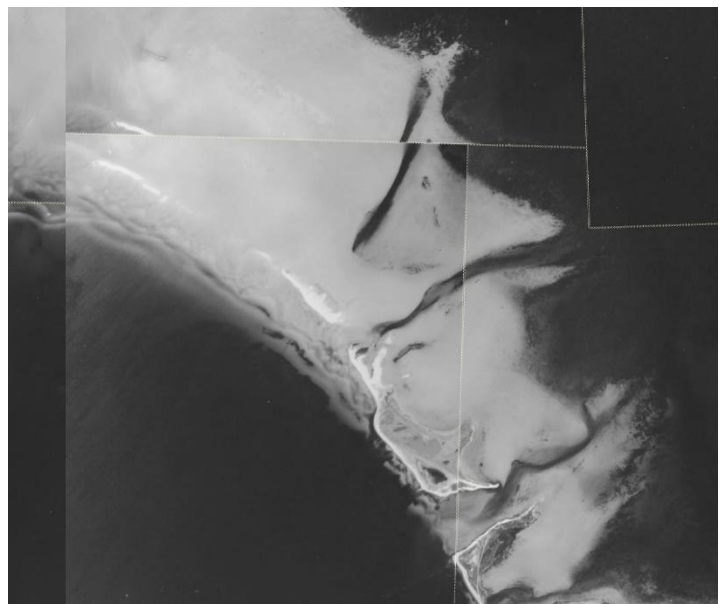
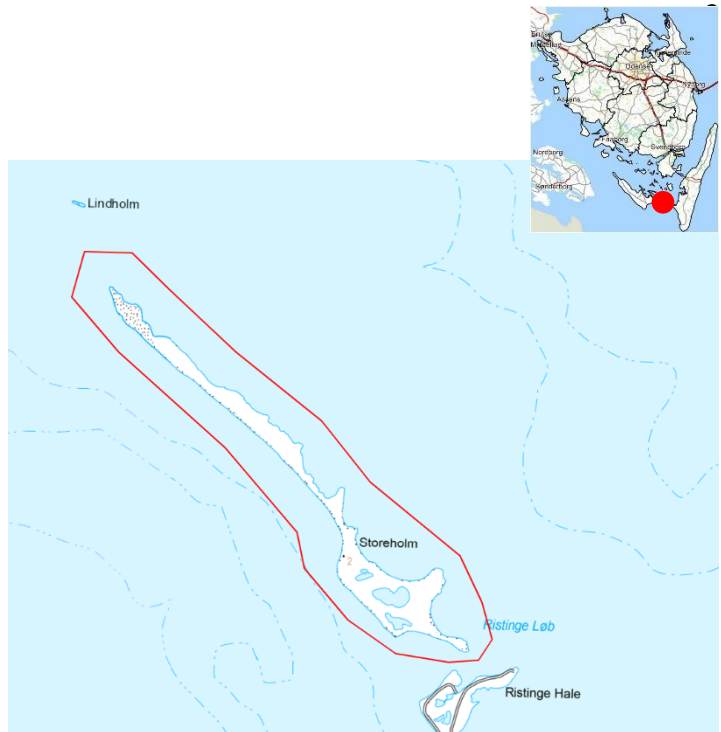
481152 Storeholm

Areal: Ca. 24 ha, kystlængde 6,9 km.

Ejerforhold: Naturstyrelsen og private lodsejere.

Beskrivelse: Storeholm er en ubeboet, større ø opbygget af sand- og stenrevler og adskilt fra Ristinge Hale af et smalt strømløb. Ved Ø-undersøgelsen 1974-76 bestod den nordvestlige del af øen af nydannede sandøer, som senere voksede sammen med den sydlige del. Gennem årene er øen således blevet større, især i NV-retning mod Ærø. Øen er bevokset med strandengs- og klitvegetation. På den sydligste og bredeste del er der flere lagunesøer.

Luftfoto 2020 (Geofyn.dk):

Luftfoto 1977 (Geofyn.dk):

Storeholm er beliggende i Natura 2000-område nr. 127, Sydfynske Øhav, Fuglebeskyttelsesområde F71. Følgende ynglefugle er på udpegningsgrundlaget: Rørdrum, Rørhøg, Engsnarre, Plettet Rørvagtel, Klyde, Almindelig Ryle, Brushane, Fjordterne, Havterne, Dværgterne, Splitterne, Mosehornugle.

Øen er vildtreservat med adgangsforbud i fuglenes yngletid 1.3.-15.7.

Ynglefugle: Ynglefuglene er optalt af Jacob Sterup ved besøg 15. maj og 15. juni 2021. I tabellen nedenfor sammenstilles ynglefugletal fra Ø-undersøgelsen 1974-76 (maks. tal 1973-76 – registreret som 2 lokaliteter), data fra Fyns Amts Naturdatabase 1980-2006 (maks. tal for 1991-96), DOF-basen 2009 (Rasmus Bisschop-Larsen), DOF-basen 2012-15 (Jacob Sterup og Leif Bisschop-Larsen) og resultatet fra 2021.

Fugleart, antal ynglepar	1973-76	1980	1990	1991-96	2001	2004	2009	2012	2015	2021
Knopsvane	2	4	9	22	23	7	2			
Grågås		3	1	2	10	1				
Gravand	1	1				1			2	
Knarand						1	2			
Gråand	2	1	1	2	4	2	3			
Spidsand		1	1	2	3					
Skeand		1	1	1	3	1	1			
Ederfugl	1	3	5	32	293	22	30			
Toppet Skallesluger	1						19			
Strandskade	12	12	8	16	10	4	13	3	5	2
Klyde	18	26	25	70	60	25		35	40	
Vibe	1	1	3	3	2	2	3			
Stor præstekrave	7	4	1	6	2	1	3	3	2	
Rødben	1	1	1	7	3	3	1	4	5	4
Stormmåge	60	80	110	100	40	75	8	10		1
Sølvmåge	225	225	425	450	500	475	5	30		
Sildemåge					3					
Svartbag			2	5	10	6	3	2	1	
Hættemåge	10	10			1					
Rovterne								1		
Havterne	50	65	11	230	50	10		128	45	
Dværgterne	37	30	3	18	4	5		10	4	
Sanglærke				6	5		10			11
Gul vipstjert	2			4	1		7	2	2	10
Engpiber	8		1	3	3		15			11
Gråkrage							3			
Rørspurv	1			1			2			1

Status for fuglelivet: Storeholm har meget stor betydning som yngleområde for især måger og ternere. Klyde, Havterne og Dværgterne, som er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, har gennem årene haft relativt store ynglekolonier på øen. Der er dog i de seneste 10-15 år set stærkt faldende bestande af måger og store udsving i antallet af ynglende ternere, i 2009 og 2021 blev der slet ikke observeret ynglende

terner. Der er i disse år fundet grav og andre spor efter ræv, og det er observatøernes vurdering, at det er rævenes tilstedeværelse, der i forskelligt omfang hindrer måger og terner i at yngle. Positivt var det, at Rovterne yngede på øen i 2012 som det første sted i det fynske område. Det skal også fremhæves, at Storeholm rummer en forholdsvis stor bestand af Gul Vipstjert, en art i tilbagegang andre steder. De 10 par på Storeholm udgør således 19 % af alle Gul Vipstjert registreret i ø-undersøgelsen i 2021.

Nordspidsen af Storeholm med udstrakte vadeblader. Foto 2013: Leif Bisschop-Larsen.

Drift/pleje: Storeholm er uden græsning. Vegetationen er præget af naturlig succession med vadeblader, strandeng, strandvolde, klitter og lagunesøer med rørsump og salturtsamfund. Der er enkelte Rynket Rose, som bør ryddes. Tidligere har der været fåregræsning på øen, og genoptagelse heraf kunne overvejes, men ellers vurderes der ikke behov for pleje af hensyn til fuglelivet.

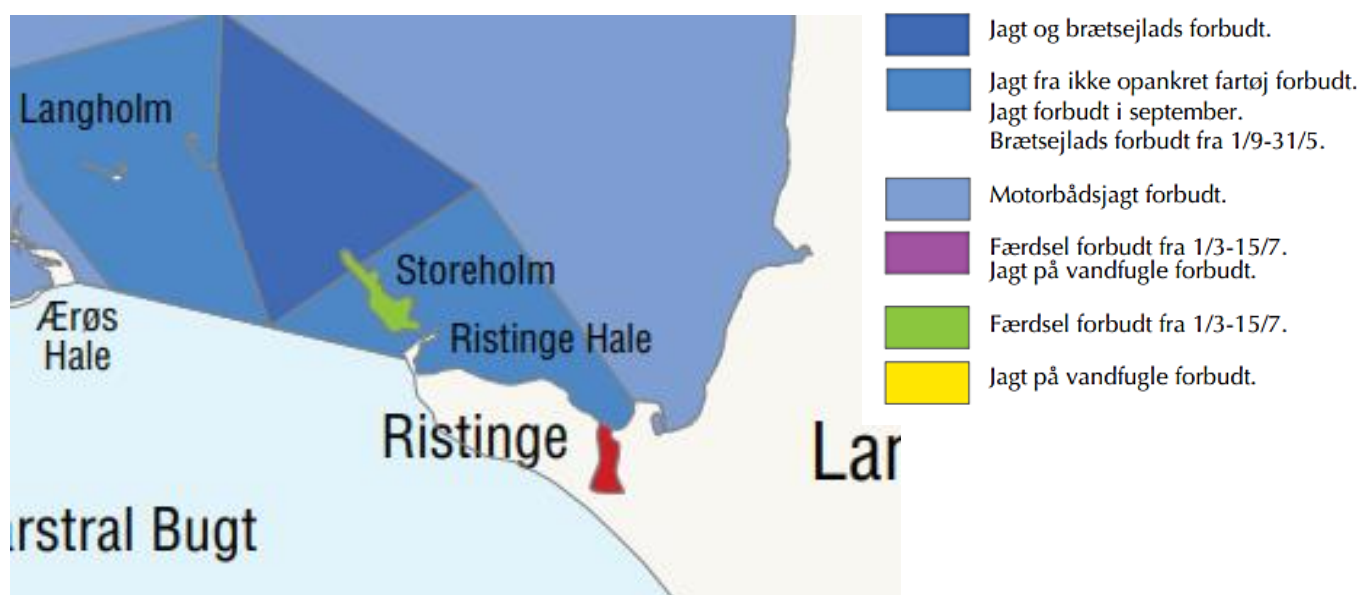
Lagunesø på sydlige del. Foto 2013: Leif Bisschop-Larsen.

Prædation: Vi vurderer, at det er af afgørende negativ betydning for ynglefuglene på Storeholm, at ræve kan komme dertil og tilsyneladende slå sig ned på øen i længere tid. Som forholdene er med den forholdsvis smalle strømmende imellem øen og Ristinge Hale, vil man ikke kunne hindre, at enkelte ræve og evt. Mårhund svømmer over eller går over i isvintre. Vi foreslår, at der årligt inden yngletiden gøres en indsats for at eliminere de individer, der evt. har slået sig ned på øen. Vi vurderer, at de fleste af rævene på Ristinge-halvøen ikke har mod på at svømme ud til Storeholm, og at øen derved kan blive rævefri i yngletiden.

Forstyrrelser: Det er vanskeligt at vurdere, om der er mennesker, der går i land fra båd, kajak eller vader i yngletiden i strid med reservatbestemmelserne. Det er dog vigtigt, at der er skiltet tydeligt, da der er ret meget rekreativ sejlads i området.

Det er konstateret, at der ofte er kite-surfer i det lavvandede havområde øst for Ristinge Hale og Storeholm. Dette er lovligt i yngletiden, så længe man er 50 m fra Storeholm, men der iagttages væsentlige forstyrrelser af fuglelivet hver gang der surfes på denne måde. Det gælder både rastende trækfugle og fouragerende ynglefugle. For at tilgodese beskyttelsen af fuglelivet på Storeholm bør det overvejes at ændre reservatbestemmelserne for surfing i området, så der ikke må surfes øst for Storeholm og Ristinge Hale året rundt.

Udsnit af kort fra Naturstyrelsens reservatfolder:

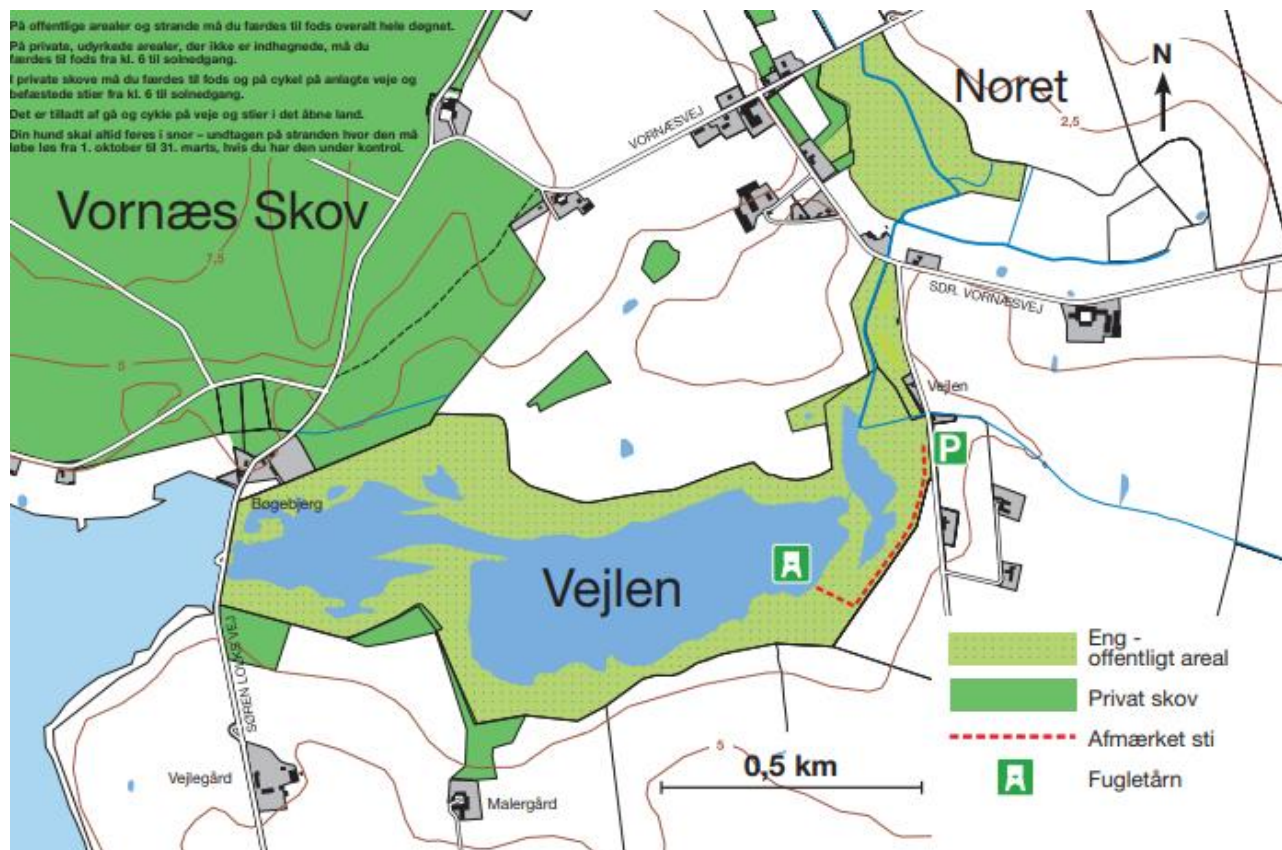

479580 Vejen og 479520 Noret, Tåsinge

Areal: Vejen er ca. 53 ha, mens Noret udgør ca. 16 ha.

Ejerforhold: Det er naturligt at beskrive Vejen og Noret sammen, da de to lokaliteter næsten hænger sammen, kun adskilt af Sdr. Vornæsvej. Størstedelen er statsejet (hele Vejen), mens dele af Noret er privatejet, det drejer sig om den sydøstlige del. Området blev købt af daværende Fyns Amt i 1997, og ved amtets nedlæggelse i 2007, overgik områdets ca. 60 ha til statseje under Naturstyrelsen.

Kort over Vejen og Noret med de statsejede arealer markeret med lys grøn farve.

Beskrivelse: Vejen er en fjordarm, der allerede for mere end 250 år siden blev forsøgt inddæmmet, og den nuværende vejdamning blev opført. Imidlertid brød havet igennem damningen i 1905, og siden har Vejen været vanddækket, dog med højt vandsklop og senere pumpe ud til havet i vest. Vandstanden er lav, ca. 60 cm i gennemsnit og med rørskov omkransende vandfladen mange steder.

På grund af strukturudviklingen i landbruget ophørte afgræsningen af engene, så rørskoven vandt frem. Siden 2020 er afgræsningen med kreaturer imidlertid intensiveret, og mere end 50 kreaturer afgræsser for tiden engene, så rørskoven efter afgræsning igen er på retur på udvalgte steder og engnaturen vinder frem. Spændende at følge fremover.

Vejen og Noret er en del af Natura 2000-området Det Sydfynske Øhav (N 127), er Habitatområde H 111 og desuden både Ramsar- og fuglebeskyttelsesområde (F 71), hvor man skal sørge for at skabe de bedste forhold for en lang række såkaldte udpegningsarter. Ynglefugle: Rørdrum, Rørhøg, Havørn, Plettet Rørvagtel, Engsnarre, Klyde, Engryle, Brushane, Sorthovedet Måge, Splitterne, Fjordterne, Havterne, Dværgterne og Mosehornugle. For trækfuglene især Knopsvane, Sangsvane, Troland og Blishøne.

Da området blev opkøbt i 1997, var det netop for at give fugle (og planter) bedre forhold og forbedre adgangen til at iagttage fuglelivet for offentligheden. Dette sidste er sket ved at opføre et fugletårn og give fuglene fred for jagt.

Vejen ud til fugletårnet sker via en gangbro. Billedet er fra den 23. september 2020, hvor en ny tilbygning har forbedret udsynet mod vest. Foto: Niels Andersen.

Ynglefugle

I tiden efter amtets opkøb af området, var der 47 ynglefuglearter i Vejlen (1999), mens Noret rummede 29 arter samme år. Især var mange svømmefugle godt repræsenteret med mere end 15 arter i Vejlen og 8 arter i Noret. Der er tale om to fuglelokaliteter på Tåsinge, der supplerer hinanden. Vejlens store vandflade med rørskovsbræmmer, og Norets udstrakte enge med mindre vandhuller. Hver især tiltrækker de forskellige fugle.

Der er gode oversigtforhold både i Noret og i Vejlen. Sidstnævnte har et fremragende fugletårn, der yderligere har fået forøget sin værdi med en udbygning i september 2020.

Der er i den 40-årige periode, der er dækket med tabellen på næste side følgende tendenser: Der er øget fokus på småfuglenes forekomst. Svømmefugleforekomsterne i Vejlen er nogenlunde stabile, mens vadefuglene i Noret er i tilbagegang. Udpegningsarterne Rørhøg yngler, mens Rørdrum forekommer uregelmæssigt.

På næste side vises i tabelform antal par af ynglefugle i tre udvalgte år: 1980, 1999 og 2021, for Noret er seneste optællingsår dog 2017, da optællingerne i 2021 er mangelfulde.

Vejlen, Tåsinge				Noret, Tåsinge			
Fugleart	1980	1999	2021	Fugleart	1980	1999	2017
Lille lappedykker	2	1	1	Gråstrubet Lappedykker			1
Gråstrubet lappedykker	1	1	1	Rørdrum			1
Toppet lappedykker	4	1	5	Knopsvane		1	
Sorthalset lappedykker	3			Grågås	3	3	6
Knopsvane	5	7	4	Gravand		2	1
Grågås	12	8	6	Knarand			1
Gravand	5	8	4	Gråand	1	7	4
Knarand	1	1		Spidsand	1		
Krikand		1		Atlingand	1		
Gråand	10	9	4	Skeand		2	1
Spidsand	5	1		Taffeland		2	
Atlingand	1	1		Rørhøg		1	2
Skeand	4	1	2	Fasan		2	
Taffeland	5	2	1	Vandrikse		1	
Troldand	3	2	3	Grønbenet rørhøne		1	
Toppet skallesluger		3	1	Blishøne	16	4	2
Rørhøg	1	1	2	Strandskade	2	3	2
Fasan		2		Vibe	20	4	4
Vandrikse	2	5		Stor præstekrave	1		
Grønbenet rørhøne		2		Rødben	10	2	2
Blishøne	20	6	14	Dobbeltbekkasin	8		
Strandskade		1		Ringdue		2	
Vibe		3	6	Sanglærke		2	1
Stor præstekrave			1	Gul vipstjert	1		
Lille Præstekrave			1	Hvid vipstjert			1
Rødben	1	3	4	Gærdesmutte		1	2
Dobbeltbekkasin	2	1		Blåhals			1
Hættemåge	500			Sortstrubet Bynkefugl			1
Fjordterne		4	1	Solsort		2	1
Ringdue		3		Skægmejse			1
Gøg		3	1	Rørsanger		3	
Sanglærke		5		Gulbug		1	
Gul vipstjert			1	Munk		1	
Hvid vipstjert			2	Tornsanger		1	
Engpiber		1		Gærdesanger		1	2
Gærdesmutte		6	1	Gransanger			1
Jernspurv		4		Løvsanger		2	1
Nattergal		1		Musvit		1	
Solsort		5		Gulspurv		4	

Vejlen, Tåsinge				Noret, Tåsinge			
Fugleart	1980	1999	2021	Fugleart	1980	1999	2017
Sangdrossel		1		Rørspurv		11	13
Skægmejse			3	Bogfinke		2	1
Rørsanger		14	14	Grønirisk		2	1
Kærsanger		7		Gulspurv			1
Havesanger		1					
Munk		3	1				
Tornsanger		6	8				
Gærdesanger		3	1				
Løvsanger		9					
Gransanger		1	3				
Musvit		3					
Gulspurv		6	1				
Rørspurv		14	23				
Bogfinke		4					
Grønirisk		1					
Tornirisk			1				
Stillits			1				

Optæller: Poul V. Rasmussen. For Vejlen er der i 2021 optalt på følgende datoer: 3. maj og 17. maj.

Forandringer. Her beskrives ændringer i drift og pleje. I 2019 blev der givet tilladelse til etablering af en egentlig pumpe, som skulle tage over når højt vandsklappen på dæmningen kom til kort. Det skulle ske, når vandstanden fra 15. april til 31. oktober blev lavere end kote – 20 cm og indtil kote – 25 cm. Pumpen skulle muliggøre naturforbedrende initiativer i form af øget afgræsning, så rørskovens vækst kunne bremses og erstattes af egentlig strandeng. Den forøgede vandstand i havet nødvendiggjorde det.

Basisanalysen for Natura 2000 området havde vist, at det var nødvendigt med en indsats i form af naturpleje, herunder græsning med kvæg, for at sikre en gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget for området. Det skyldes, at man i årene forud ikke havde kunnet foretage den nødvendige naturpleje af arealerne på grund af høj vandstand med det resultat, at strandenge og rigkær groede til i tagrør. Tagrør udkonkurrerer de lavere græsser og urter og hindrer desuden, at vadefugle kan yngle på arealerne. Pumpen var færdiginstalleret i begyndelsen af marts 2020, men niveaustyringen manglede at blive indreguleret, da Danmark lukkede ned på grund af Covid 19 pandemien. De teknikere, som netop havde færdiggjort pumpen, mente at det var synd, at pumpen ikke skulle bruges, nu den var installeret. De startede derfor pumpen uden niveau-reguleringen, inden de kørte hjem. Det betød, at pumpen kørte, indtil der ikke var mere vand i søen, da der ikke blev arbejdet i den efterfølgende periode.

Nu er niveaustyringen installeret, så tørlægning af søen med pumpen bør ikke kunne ske igen. Et år senere og med justeringer, ser pumpen da også ud til at fungere efter hensigten.

Vi har derfor med glæde konstateret, at Vejlen siden indgrebene med højvandspumpen og frem for alt også beskæring af rørskoven, hvor ca. 1/3 af rørskoven er på vej til at blive omdannet til strandeng tilsyneladende virker og tiltrækker flere af de fuglearter, som ellers har været under pres. Det lover godt for fremtiden, at op til 60 kreaturer er sluppet ud på de sammenhængende engarealer og at der er fældet hegn, der har stået i vejen for en sammenhæng af engene.

*Kig over Vejlen fra vest. Det ses, at rørskoven nu søges holdt nede og på sigt kan udvikle gode strandenge.
Foto: Niels Andersen.*

Er talen om Vejlen, kan lokaliteten optimeres ved at lave rævesikre øer i selve vandfladen, fx omkring fugletårnet. Her blev ved tørlægningen i 2020 konstateret, at bunden tilsyneladende kunne bære en eller flere fugleøer. Opgravning af en rende mod land, kunne måske skaffe fornødent materiale til etablering af øer, så flere vadefugle, terner og måger vil kunne genfinde fodfæste.

*Noret. 20. august 2019. Selvom der græsser 15 kreaturer, ses, at sent på sommeren står græsset stadig højt.
Foto: Niels Andersen.*

For Norets vedkommende gælder, at for lav vandstand og for ringe græsningstryk har forringet lokaliteten. De ikke-statslige arealer mod sydøst er sprunget i rørskov eller høj græsbevoksning, og er i dag ornitologisk uinteressante. I 1970'erne var Noret især i forårsmånederne den lokalitet, man opsøgte, hvis man skulle se rastende svømmeænder og opleve territoriehævdende vadefugle. Netop det at Vejlen og Noret hænger sammen med et kanalsystem gør at begge områder, vandstandsmæssigt, nødvendigvis har samme niveau.

Med udpumpningen fra Vejlen i foråret kan der dog ikke bibeholdes den høje vandstand i Noret, der gør lokaliteten til det eftertragtede rasteområde for stort set alle vores svømmeænder. Derfor foreslås at lave et overløbsbygværk i kanalen mellem de to lokaliteter. Man kunne så bibeholde den høje vandstand i Noret om foråret og efterfølgende fjerne stemmeplankerne, hvis ikke Noret naturligt tørrer ud og fremstår mere tør og tiltrækkende for ynglende ande- og vadefugle. Altså med samme vandstand som i Vejlen.

Det bemærkes endvidere, at grønbroget tudse forekommer i området.

Endelig konklusion.

Ved fortsat afgræsning og med rørskoven bragt i ave, ser fremtiden lys ud for fuglelivet i Vejlen, mens det for Norets vedkommende kræver vandstandshævende foranstaltninger og større græsningstryk.

Vejlens betydning for trækkende og fremfor alt rastende svømmefugle er stor. Her ses i vinterhalvåret mange andefugle, tusindtallige gåseflokke og store forekomster af vadefugle. Rovfugle fouragerer i begge områder hele året.

Parti fra Vejlen, kig mod vest. Her er fine betingelser for vadefugle, og her yngler den Gule Vipstjert. 8. juli 2021. Foto: Niels Andersen.

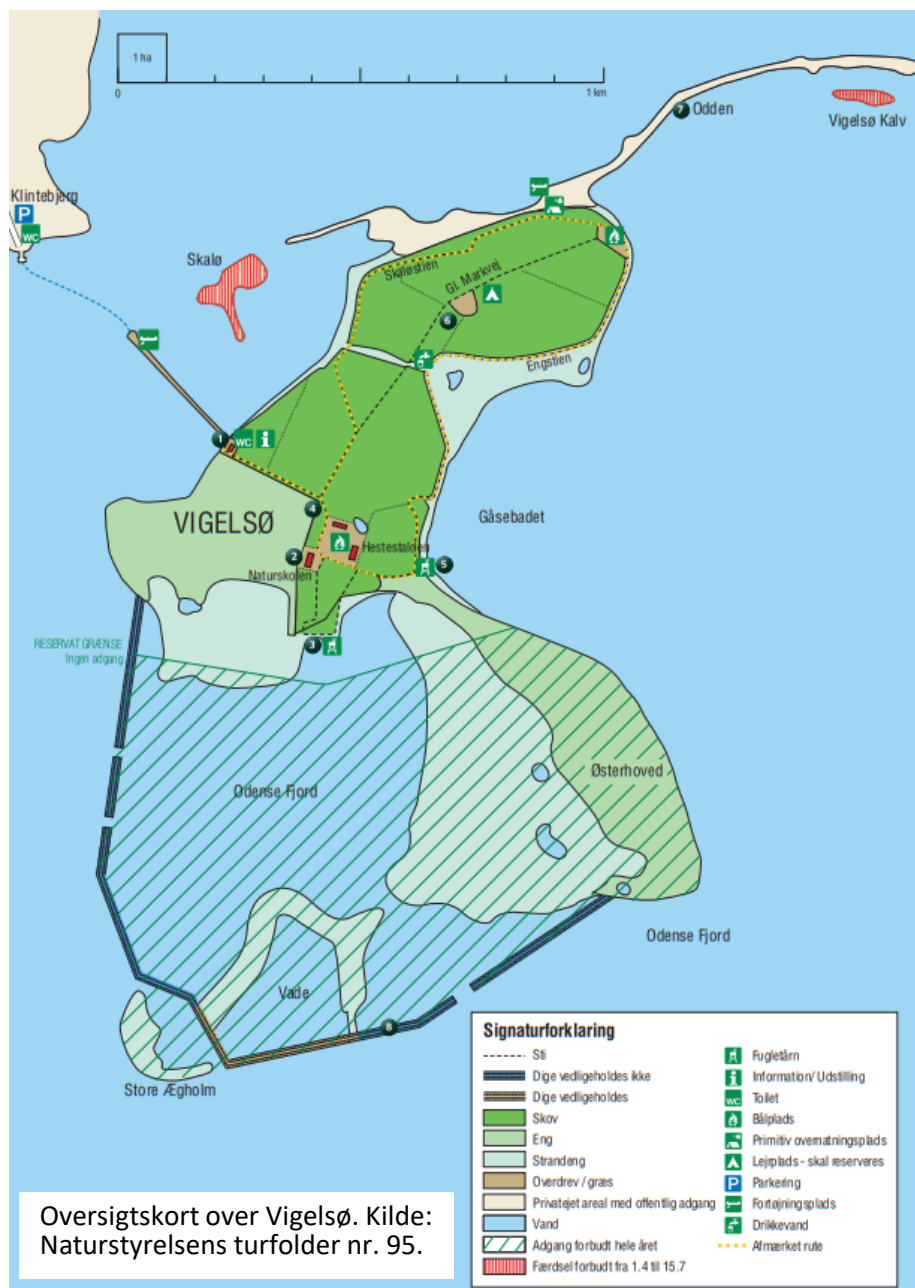
471880 Vigelsø, Odense Fjord

Areal: 132 ha og kystlængde ca. 8 km

Ejerforhold: Miljøministeriet

Beskrivelse. Vigelsø er i sin helhed en del af Natura 2000-område 110 Odense Fjord, EU-Habitatområde 94 og Fuglebeskyttelsesområde F 75.

En beskrivelse af Vigelsø i Odense Fjord over de seneste 60 år viser en meget forskelligartet skæbne: Fra landbrugsø over naturoptur til senere naturnedtur.

Vigelsø er en relativt stor ø, hvoraf den ene halvdel er moræneaflejringer, den anden halvdel består af inddæmmede arealer fra Odense Fjord. Inddæmningen blev beskyttet af et ca. 2,3 meter højt dige mod Odense Fjord, og vandet fra inddæmningen blev via et net af afvandingskanaler på indersiden af dæmningerne, opsamlet og pumpet ud i Odense Fjord. Indtil 1990 lå Vigelsø således hen som en landbrugsø med ca. 120 ha i omdrift, hvor der især blev dyrket korn og raps. Af udyrkede arealer var der mod nord en lang, knap en kilometer kunstigt anlagt tange, "Vigelsø Hoved". Desuden var der et ligeledes kunstigt anlagt, opspulet område, "Skalø" nord for landgangsmolen. Her lå et fodermesterhus, og en alle førte op til beboelsen Vigelsøgård.

Ovenstående er beskrevet for at perspektivere forholdene indtil staten erhvervede øen i 1990. Det skete ud fra et ønske om at

Vigelsø. Kortudsnit fra henholdsvis 1983 og 2008. Fra Kjeld Hansen: Folk og fortællinger fra det tabte land. 2014. Illustrerer sammen med Naturstyrelsens kort de store forandringer i de seneste årtier.

foretage omfattende naturgenopretning på øen, som kunne bidrage til at forbedre forholdene for fuglene i Odense Fjord. Samtidig var formålet at åbne op for offentligheden og i kølvandet heraf blev etableret en naturskole. Der blev i den sammenhæng etableret to fugletårne på øen. Det skulle desuden gennem et omfattende overvågningsprogram undersøges, hvordan den menneskelige aktivitet påvirkede fuglelivet.

Arbejdet med at forbedre naturen efter overtagelsen bestod dels af omfattende skovplantning på Nordøen (24 ha), dels af opgravning af vandhuller, braklægning af større arealer, etablering af de såkaldte "potter" langs diget, udlægning af 33 hektar enge og vandstandshævning samt frilægning af øen Store Ægholm i 1992 og senere, i 1998, anlæg af Fuglesøen. Denne opstod først som følge af et utilsigtet pumpenedbrud, men blev hurtigt genskabt med omliggende strandenge til glæde for tusindtallige fugle. Alt sammen med udpræget succes: Fra fuglefattig landbrugsø udviklede Vigelsø sig til en helt utrolig rig fuglelokalitet. Så rig, at **øen i forhold til sin størrelse nærmede sig noget, der lignede en af Danmarks vigtigste fuglelokaliteter, både som ynglefugleø og som ly for titusindvis af trækfugle.**

Ynglefugle. Vigelsø er særdeles grundigt undersøgt med årlige ynglefuglerapporter af Kurt Due Johansen. Det blev ved overtagelsen i 1990 nemlig vedtaget, at der skulle ske en udstrakt naturovervågning af udviklingen på øen. Hvad angår fuglene, skulle overvågningen specielt følge udviklingen i takt med at landbrugsdyrkningen gradvis ophørte, og initiativerne med naturgenopretning slog igennem. Dette arbejde blev lagt i Kurts kyndige hænder. Derfor har vi en lang og pålidelig tidsserie med sammenlignelige resultater på baggrund af en ensartet indsats, både for ynglefugle og rastende fugle i vinterhalvåret.

Fuglebeskyttelsesområdet i Odense Fjord har følgende udpegningsgrundlag blandt ynglefugle: Havørn, Rørhøg, Klyde, Splitterne, Fjordterne og Havterne. For trækfuglene drejer det sig om Knopsvane, Sangsvane, Havørn, Blishøne og Hjejle. Ynglefugletabellen på næste side er delt op i tre farver, der hver omfatter de tre forskellige epoker i Vigelsø's fuglehistorie.

Ynglefugleoversigt for Vigelsø														
Optællingsår	1975	1980	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2012	2016	2018	2020	2021
Fugleart	Landbrugsø			Statens overtagelse, naturgenopretning							Efter digenedbrud 2013			
Lille lappedykker								1	1	1		2		
Skarv							10	179	120	30	171	268	324	335
Fiskehejre			16	23	36	35	35	59	11					
Knopsvane	32	66	29	79	40	43	19	28	12	5	3	8	2	2
Grågås				2	1	2	3	2	3	1	6	9	3	15
Gravand	10	40	6	20	10	9	4	3	4	8		2	1	1
Knarand				1	4	1	2		1			1		1
Krikand	1	4		1										
Gråand	3	10	3	15	10	26	32	13	6	8	5	5	2	
Spidsand		15		2	1									
Atlingand		1		1										
Skeand		15		12	4	1	2							
Troldand				3	3	1	1							3
Ederfugl			3	600	696	900	900	604	155	210	175	220	89	500
Top. Skallesluger	9	60		5	2	1	1	2						
Musvåge													1	1
Tårnfalk	1	1	2	3	4	5	3	2	2					
Agerhøne	1		2	3		2	1	2	2					
Rørhøne	3	10		2	2	2	1	1	1					
Blishøne			3	12	15	11	20	3	3	1			1	
Strandskade	20	25	30	30	25	31	26	21	5	7	6	3	5	3
Klyde	3	40	31	90	90	75	97	71	6				10	8
Vibe		50	24	60	65	87	51	45	9	2				
Stor præstekrave	3	15			1	1		1					1	1
Lille præstekrave						1							1	2
Rødben	5	30	8	59	50	31	20	23	3	1				
Almindelig ryle		3												
Brushane		5												
Stormmåge	150	200	201	358	300	490	434	387	313	85	178	15	6	12
Sølvmåge	200	200	46	112	75	327	435	243	91	5	340	332	462	479
Sildemåge					2	2	31	61	82	43	24	1		1
Svartbag		1	1	1	5	3	3	5	3			3	2	2
Sorthov. Måge							1	1						
Hættemåge	5000	10000	750	4800	4100	7100	7600	5900	3575		15			
Fjordterne							19	11	4					
Havterne	75	75	7	96	80	72	66	31	20	1	5		10	10
Dværgterne		3												3
Splitterne	3	2		250	741	700	700	489	447					
Huldue				1	1	2	1	2		1			1	1

Ynglefugleoversigt for Vigelsø														
Optællingsår	1975	1980	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2012	2016	2018	2020	2021
Fugleart	Landbrugsø			Statens overtagelse, naturgenopretning							Efter digenedbrud 2013			
Ringdue	1		30	24		45	6	12	11	20	13	9	20	23
Natugle					1			1		1				
Skovhornugle			2	2	2			1			1			
Stor flagspætte										1	2		1	3
Sanglærke	1		1	1		1	1	1	1	1	8	10	10	10
Digesvale			17			100	100	40						
Landsvale				3		2	1			1	1	5	2	1
Gul vipstjert		5		1		0	2	1						
Hvid vipstjert			1	4		1	1	1		2		2	3	1
Engpiber	2		1			1	1	1	2		2		3	2
Rødr. Tornskade		2												
Gærdesmutte			4	4		4	9	4	5	2	5	5	5	4
Jernspurv	1			3			1	1		1				1
Rødhals						1	2							
Solsort	5		13	14		5	2	8	4	7		16	15	8
Sangdrossel			1											
Rødstjert											1			1
Rørsanger					1	1	2	2	1				1	
Kærsanger						1	2			1	1		1	
Gulbug				4		5	6	15	19	10	7	2	2	
Havesanger			1	5		6		11	8	5	8	8	12	3
Munk			1	3		2	6	8	3	5	7	8	19	9
Tornsanger			17	22	20	25	12	11	14	17	10	7	16	11
Gærdesanger						3	1		2	2	6	5	4	1
Løvsanger			1	9		5	7	7	6	2			1	1
Gransanger						2		1	2	4	5		10	5
Musvit			6	6		5	11	3	4	11	3	5	6	5
Blåmejse								1		1				
Halemejse														1
Gulspurv						1	1		1	5	4	6	4	5
Rørspurv			3	4	3	1	1	1	3	1		1	1	
Bogfinke			7	5		5	13	12	7	16	10	13	12	10
Grønirisk			1	1		1	4		1	1	2			
Stillits							2			4	1	1	4	2
Tornirisk				2			1			1			1	
Stær			15	19		24	20	20	20		1	2	3	5
Husskade	2		4	4		4	1	1	1	1		1	1	
Allike	4		8	2		7	5	6	1	1		1	1	
Råge									7	17	225	158	165	110

Ynglefugleoversigt for Vigelsø														
Optællingsår	1975	1980	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2012	2016	2018	2020	2021
Fugleart	Landbrugsø			Statens overtagelse, naturgenopretning							Efter digenedbrud 2013			
Sortkrage										1		1	1	1
Gråkrage			6	9		8	6	7		9	9	6	7	

I alt er der over 40 ynglefuglearter. Der gælder, at vigtige arter som Vibe, Rødben, Fjordterne og fremfor alt Hættemåge og den tilknyttede Splitterne er helt forsvundet, mens Havterne og Dværterne er blevet ustadige ynglefugle. Klyde, Strandskade og Stormmåge er gået meget kraftigt tilbage.

Forandringer.

Der er 5 hovedelementer på Vigelsø i perioden 1992-2020, der har haft afgørende indflydelse på fuglenes forekomst på denne vigtige fugleø:

- 1) Plantning af skov 1992-1994.
- 2) Udlægning af 33 hektar eng + saltvandspotter i Inddæmningen 1992.
- 3) Etablering af Fuglesøen 1998.
- 4) Saltvandsoversvømmelsen 2013.
- 5) Forekomst af ræv – og andre prædatorer.

1) Skovbeplantningen har selvfølgelig medført, at en række skovtilknyttede arter er indvandret. Det drejer sig mest om generalistarter, der også i resten af landet trives. 2) Enge og saltvandspotter betød meget for vadefugle og småmåger, det samme gjorde 3).

Den beskrevne periode er en historie om fuglenes storhed og fald, hvor 2 "hovedaktører", nemlig 4) den stormflod der oversvømmede Vigelsøs Inddæmning i 2013, har hovedrollen sammen med prædatorerne 5), herunder især ræven.

Ræven var (og stadig ER) i mange år sandsynligvis den hovedansvarlige prædator, der er skyld, i at mange fugle helt forsvandt, mens andre arter blev decimeret. Hvad ræven ikke ødelagde for fuglene på Vigelsø, klarede stormen Bodil i 2013 på få timer:

Saltvandsoversvømmelsen i 2013 af Fuglesøen på Vigelsø og de tilstødende strandenge blev en katastrofe for fuglene. Før stormen var der dage i træktiderne dage på Vigelsø med langt over 30.000 fugle på én gang. Vigelsø var simpelthen en toplokalitet for fugle. Nu er der dage, hvor der knapt er en eneste fugl.

Af disse træk- og rastefugle er det i særlig grad gået ud over Hjejlen. Udpegningsart for Natura 2000-området Odense Fjord, som den er, og med en forekomst på op til 24.000 fugle. Hjejlen er reduceret kraftigt i antal som rastefugl om efteråret og helt forsvundet som forårsrastefugl. Nedenfor gives som eksempel en kort beskrivelse af de tre perioder:

1992-1997: Før etablering af Fuglesøen: Nogle få og op til 4.500 Hjejler.

1998-2013: Efter etablering af Fuglesøen: Efter Fuglesøens anlæggelse steg antallet af hjejler indtil 2001, hvorefter der kommer en ustadig periode, som hænger sammen med udtørring af Fuglesøen i et par år. Fra 2006 kommer Hjejlerne ind i en stabil periode, hvor antallet stiger år for år, indtil det kulminerer med fantastiske 24.000 Hjejler i 2013.

2014-2020: Efter saltvandsoversvømmelsen: Det første år efter saltvandsoversvømmelsen var antallet af rastende Hjejler stadig højt, dog ikke så stort som forekomsten før saltvandsoversvømmelsen. Men så faldt antallet af rastende Hjejler fra år til år. Antallet af Hjejler rastende på Vigelsø voksede dog igen i 2019-2020. Ser man umiddelbart på **antallet** af registrerede Hjejler på Vigelsø, f.eks. i 2019 og 2020, ser faldet i antallet af Hjejler på øen ikke så markant ud, men ser man på antallet af tilbragte Hjejle-dage på Vigelsø, så er

tilbagegangen anderledes markant. Antallet af tilbragte Hjejle-dage efter oversvømmelsen i 2013 udgør nu kun ca. 5-10 % af forholdene før. Hjejlen er nu en ustadig gæst i november og december, hvor Hjejlerne før oversvømmelsen forekom i tusindtal i disse to måneder.

Hjejler over Vigelsø, hvor udpegningsarten er gået markant tilbage. Det skyldes digebruddet som har overskyldet artens foretrukne habitat – strandengene og den lavvandede strandsø. Før digebruddet fandtes her Danmarks næststørste efterårsrasteplads for Hjejle. Foto: Kurt Due Johansen.

Optællere: Kurt Due Johansen i alle årene, i 2021 er ynglefugle talt op på datoerne 6. og 28. maj samt 6. juni og 1. juli.

Endelig konklusion.

Mange kystfugle er forsvundet fra Vigelsø p.g.a. saltvandsoversvømmelsen. Nedenfor foreslås 5 forvaltningsinitiativer for selve Vigelsø.

Vi foreslår følgende tiltag på selve Vigelsø:

- Oprensning af søen ved Hestestalden
- Årlig afslåning af vegetationen på Store Ægholm fra kystlinien til kote + 75 cm.
- Årlig afpudsning af **højjordsarealerne** på Østerhoved og Vesterhoved, hvis vegetationen pr. 1.9. er højere end 8 cm.
- Løbende fjernelse af alle vedplanter syd for Parken af hensyn til prædator kontrol.
- Løbende fjernelse af **ræve** på Vigelsø.

Blandt andet har ræveforekomsten haft den effekt, at følgende fugle er helt forsvundet som ynglefugle:

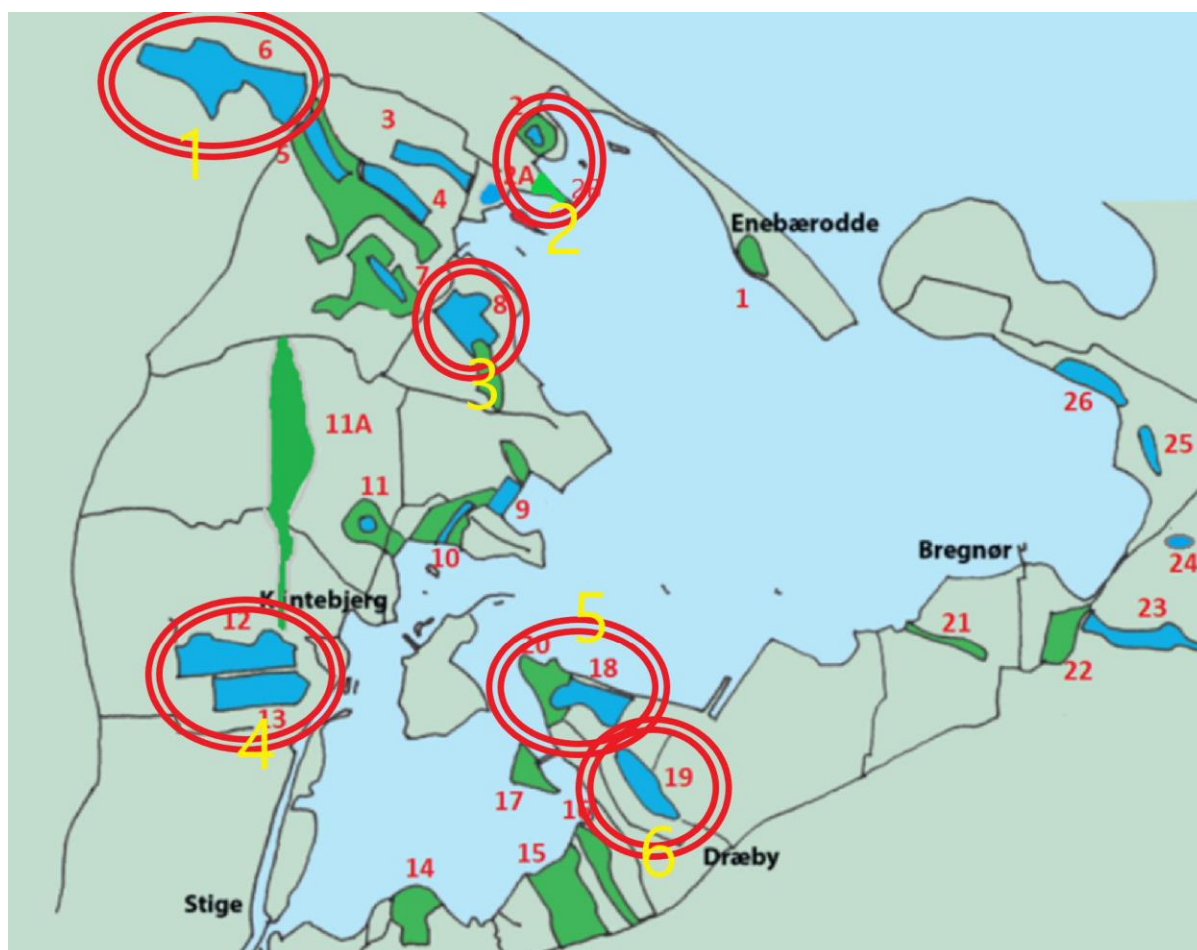
- **Vibe, Rødben, Hættemåge, Splitterne, Fjordterne og Dværgterne**

Desuden har ræven haft den effekt, at en række ynglefuglearter – den dag i dag – er nede på lave antal ynglepar. Det drejer sig om følgende fuglearter:

- **Stormmåge, Sildemåge, Klyde, Strandskade, Grågås og Havterne** (der har i 2021 ikke været ræv).

Vi foreslår følgende initiativer i og omkring Odense Fjord som helhed:

På grund af de store tilbagegange i yngle- og trækfuglebestandene af mange kystfuglearter, bør der ske nogle tiltag. Alene ved Odense Fjord er der de første 20 muligheder for at genskabe vådområder, fordi de til fjorden tilliggende områder ligger under kote nul.

For at få nogle af de fugle, der er forsvundet på Vigelsø igen, kan der laves omfattende naturgenopretning ved Odense Fjord. Der er talrige muligheder. Af kortet ovenfor fremgår de mest oplagte muligheder for naturgenopretning ved fjorden.

De naturgenopretningsmuligheder, der vil være mest værdifulde, og "give flest fugle", er markeret med en dobbelt rød cirkel. Det er tale om følgende muligheder:

1) Lavvandet sø på ca. 120 hektar i den vestlige del af Fjordmarken. Muligheden er grundigt analyseret af Naturstyrelsen Fyn. En sådan sø har man foreslået som et vådområdeprojekt for at fjerne kvælstof. Det vil kunne tiltrække tusindvis af ynglefugle og titusindvis af trækfugle, især hvis det designes med øer. Mulighed for genindvandring af forsvundne udpegningsarter som Rørdrum, Plettet Rørvagt og Fjordterne. Mulighed for udpegningsarterne Knopsvane og Blishøne (trækgæster). Forslaget er hidtil faldet til jorden på grund af modstand hos lodsejer, men bør tages op igen.

2) Sø og enge på Flyndernæs og Vignæs, Hofmansgave,

- 3) større sø i den vestlige del af 4-talsstranden,
- 4) søer i Lumby Inddæmmede Strand,
- 5) større sø lige syd for diget på norddelen af Dræby Fed og endelig
- 6) sø ved den tidligere ø Espø, på Dræby Fed.

Vesterhoved på Vigelsø. Et presserende problem kan hurtigt blive opvækst af minimum 1.000 buske! Foto: Kurt Due Johansen.

Til udarbejdelsen af denne beskrivelse, har der foruden de i indledningen nævnt kilder været anvendt Kjeld Hansen: Folk og fortællinger fra Det Tabte Land. Forlaget Bæredygtighed 2014 og en endnu upubliceret samlerapport: Kurt Due Johansen: Vigelsø 1992-2020.

471010 Nærå Strand, Flyvesandet, Agernæs, Nørreby Hals

Areal: Naturstyrelsens areal 73 ha.

Ejerforhold: Naturstyrelsen (Flyvesandet og Nørreby Hals), Egebjerggård, private.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter hele Nærå Strand med strandenge og kystzonen afgrænset af diger eller højere land samt Agernæs Flak.

Flyvesandet er beliggende på spidsen af Agernæs og udgør Fyns nordligste punkt. Det blev erhvervet af Fyns Amt i 1996 og overdraget til Naturstyrelsen i forbindelse med Kommunalreformen 2007. Området har siden 1959 været drevet som offentligt rekreativt strandområde. Det er et af de få steder på Fyn, hvor der findes klitter. Der er hundeskov og campingplads. Mod vest er der et fugletårn.

Den yderste tange mod vest er tidligere kendt som "ternereservatet". Desværre lever den ikke længere op til sit navn. Der var ingen ynglende tern. På første besøg 08-05-2021 sås 2 Havterner flyve forbi og 14 Splitternen rastede i Næråstranden. På andet besøg 08-06-2021 rastede Skarver og Sølvmåger. Et par Engpibere og en Stor Præstekrave fløj forbi, ellers ret fugletomt.

Vest for Flyvesandet - på den modsatte side af indløbet til Nærå Strand - ligger Nørreby Hals, som er en landtange, der strækker sig ud og skiller vandområderne Agernæs Flak (Kattegat) og noret Nærå Strand. Arealet blev i 1996 erhvervet af staten med henblik på at understøtte vildtreservatet Nærå-Agernæs.

Nærå-Agernæs Vildtreservat dækker det lavvandede havområde mellem Æbelø, Nærå Strand og Flyvesandet.

Naturområdet Nærrå Strand var oprindeligt et langt større vådområde, der strakte sig mod Odense Fjord i øst. I 1930-40 blev omkring 530 hektar afvandet, drænet og opdyrket. Disse enge var tidligere livsvigtige ynglepladser for især vadefugle, som nu næsten er forsvundet. Engene var også i træktiden levested for gæs, svømmeænder, vadefugle og måger. Desuden er en vigtig fødekilde Ålegræs stort set forsvundet. Det kan blandt andet skyldes kvælstofudledning til Nærrå Strand fra især Ringe Å og Krogsbøllerenden.

Området er omfattet af EU's Natura 2000 direktiver, 108 Æbelø, havet syd for og Nærrå Strand. Habitatområde H 92 og Fuglebeskyttelsesområde F 76.

Ynglefugle: Ynglefuglene er optalt af Søren Gjaldbæk og Lene Parkø ved besøg 8. maj og 8. juni 2021. I tabellen nedenfor sammenstilles ynglefugletal hentet fra Fyns Amts Naturdatabase 1980-2006 (maks tal for 1989-93), DOF-basen 2010 og 2018-20 og resultatet fra 2021. Som det fremgår af tabellen er nogle arter (som andefugle og småfugle) ikke dækket alle årene.

Fugleart, antal ynglepar	1980	1989-93	1997	1999	2000	2006	2010	2018-2020	2021
Knopsvane	5	6						2	
Grågås						3		3	
Gravand		20	5		8				5
Gråand		12							
Spidsand		3							
Skeand		1							
Ederfugl		15	10			2			1
Toppet Skallesluger	2	3				3		4	
Rørhøg	1	1				1			
Tårnfalk		1							
Vandrikse		1							
Blishøne		2	3						
Grønbenet Rørhøne		1							
Strandskade	10	17	15	1	3	1	2		14
Klyde	30	33	39			20			50
Vibe	9	19	14		4	2		12	2
Stor Præstekrave	3	7	10	3	7	1	8		
Rødben	10	45	39			25		4	31
Stormmåge	1	27	33		2	10	81	25	40
Hættemåge									3
Havterne		1	2	57	36	8	14	8	
Dværgterne			3	3	5	12	1		
Splitterne				10					
Sanglærke		68							50
Hvid Vipstjert		1							
Engpiber		73	45			10		6	17
Skægmejse		1							
Rørsanger		29	24						
Kærsanger		12	9						
Tornsanger		15							
Bomlærke			1					1	2
Rørspurv		26							

Rastende ikke ynglende fugle: Gråand, Almindelig Ryle, Stenpikker, Grågås, Knopsvane, Atlingand, Knarand, Toppet Skallesluger, Skeand, Storspove, Hvidklire, Strandhjejle, Splitterne, Havterne, Svartbag, Lille Kobbersnepe, Stær, Havørn.

Foto: Lene Parkø

Klyde, foto: Søren Gjaldbæk

Status for fuglelivet: Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdets ynglefugle er Havørn, Rørhøg, Klyde, Splitterne, Dværgterne, Havterne og Mosehornugle. Den yderste tange mod vest, "ternereservatet" var fra 1997-2010 yngleplads for både Havterne og Dværgterne, og i 1999 blev der talt 10 ynglende Splitterne, men siden er bestandene kraftigt reduceret. 2018-2020 fandtes 8 ynglende par Havterne, men i 2021 er de, desværre, helt forsvundet. Til gengæld er Klyde-bestanden i positiv fremgang, ligesom Rødben og Stormmåge klarer sig godt. Hele Agernæs og Nørreby Hals er desuden "Lærkeland" med mindst 50 ynglende par i 2021, og Engpiberen trives der med 17 par i 2021.

Opmærksomheden henledes på Kurt Due Johansens rapport: Nærå Strand og Agernæs Flak En beskrivelse af fuglelivet 1974-2018 med tilbageblik på perioden 1781-1973, hvor udviklingen i området og dets fugleliv er beskrevet meget grundigt.

https://www.doffyn.dk/images/nyheder/Fyns_fugle/rapporter/2019_Nr_Strand_artsgennemgang_16-11-2019.pdf

Drift/Pleje: Enkelte steder er der problemer med tilgroning af den invasive art Rynket Rose. Naturstyrelsen gør en ekstra indsats for at bekæmpe denne, ligesom der udarbejdes en hydrologisk undersøgelse på Nørreby Hals for at klarlægge mulige tiltag, der kan forbedre hydrologien ved at sikre lav sommervandstand og høj vintervandstand, for dermed at skabe balance og sikre ynglested for blandt andet Klyde. Nørreby Hals afgræsses desuden af Galloway kvæg.

Foto: Søren Gjaldbæk

Forstyrrelser: Den gode badestrand, smukke skov og natur lokker mange naturister til, og på trods af at der både er skilte og etableret en hundeskov, er der, desværre, stadig en del der ynder at lade deres hunde løbe frit på den åbne tange. Det anbefales derfor at genetablere afspærring og skiltning på odden ved Flyvesandet, således at det igen får status som ternereservat. Det bør desuden overvejes at etablere et rævesikkert hegn på tværs af odden, som en fysisk hindring for såvel ræv og mårhund som hunde.

423548 Drætlingen og Drættegrund

Areal: Drætlingen ca. 1,5 ha.
kystlængde 1,3 km. Drættegrund ca.
4,3 ha. kystlængde 2,6 km.

Ejerforhold: Naturstyrelsen.

Beskrivelse: 2 langstrakte sandøer beliggende vest for Dræet, opstået inden for de sidste 30 år. Øerne udvikler sig år for år, og Drætlingen er nu landfast med Dræet.

Drætlingen og Drættegrund er beliggende i Natura 2000 område nr. 108, Æbelø, havet syd for og Nærå Strand, Fuglebeskyttelsesområde F76.

Udpegningsarter er ynglefuglene Rørhøg, Klyde, Havterne, Dværgterne, Splitterne, Mosehornugle. Øerne er vildtreservat med adgangsforbud i fuglenes yngletid 1. marts – 31. august.

Luftfoto 2020 (Geofyn.dk):

Luftfoto 2004 (Geofyn.dk):

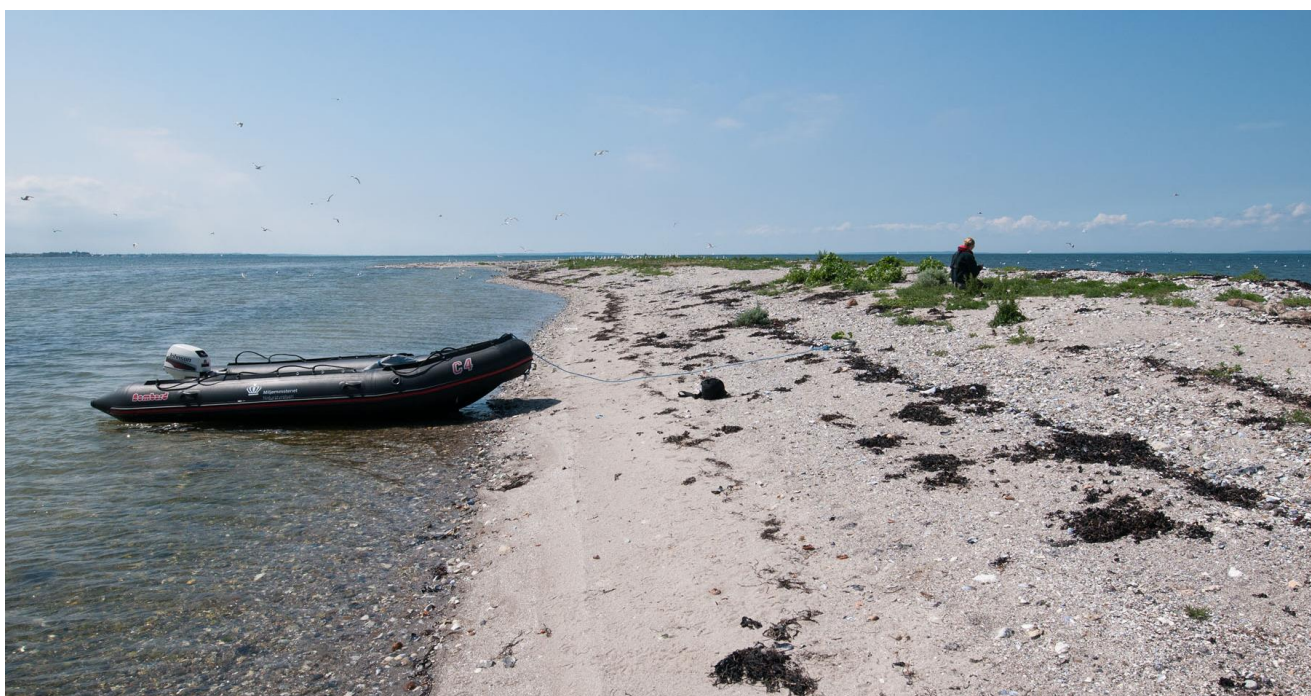

Ynglefugle: Ynglefuglene er optalt af Jens Bækkelund, Kurt Due og Jens Mogensen 5. maj og 1. juni 2021. Øvrige data er fra DOF-basen (Jens Bækkelund 2004-2010 og Jacob Sterup 2020). Der var i 2020-21 ingen ynglefugle på Drætlingen på grund af forbindelsen til Dræet. I de tidlige data er det ikke præciseret, hvor på de to øer fuglene yngede. Men, som det ses af luftfoto fra 2004, var kun Drætlingen egnet som ynglested det år. I 2006 ses øen på Drættegrund tydeligt aftegnet på luftfoto, men det vides ikke, om der yngede fugle på øen det år.

Fugleart, antal ynglepar	2004	2006	2010	2020	2021
Knopsvane	1	0	0	0	0
Grågås	1	0	0	0	0
Gravand	0	0	0	0	1
Ederfugl	36	17	32	0	24
Strandskade	0	2	1	0	0
Klyde	13	4	0	0	0
Stormmåge	0	4	3	3	2
Sølvmåge	29	29	25	380	292
Svartbag	6	0	0	7	1
Sildemåge	1	0	0	0	0
Havterne	4-31	22	0	0	0
Rovterne	0	0	0	1	1

Drætlingen (set fra Dræet) var tidligere adskilt fra Dræet af en strømrrende. I 2021 er øen landfast med Dræet ved lavvande. I baggrunden skimtes Drættegrund. Foto 2012: Leif Bisschop-Larsen.

Drættegrund er en lang og smal ø, opbygget af sand og grus. Foto 2012: Leif Bisschop-Larsen.

Status for fuglelivet: Som nydannede øer er der sket en del ændringer. Ederfugl har hurtigt etableret sig og det ser ud til, at arten fastholder en bestand på 20-30 par. Klyde og Havterne indfandt sig også hurtigt, men forsvandt igen efter få år. Sølvmågen er gået kraftigt frem og dominerer nu øens fugleliv. Ny ynglefugl er Rovterne, der her har slået sig ned som det eneste sted i det nordfynske område.

Drift/pleje: Øerne er uden græsning eller anden form for pleje. Der skønnes ikke at være behov for vegetationspleje.

Prædation: Drætlingen er udsat for landrovdyr som ræv og mår fra Dræet, og der er derfor ingen ynglefugle med succes her. Drættegrund er tilstrækkeligt isoleret fra de større øer til at kystfuglene kan yngle. Kun de store måger kan udgøre en trussel her.

Drætlingen vurderes at have et stort potentiale som ynglested for kystfugle, og at kun adgangen for landrovdyr hindrer fuglene i at yngle. Det bør derfor overvejes at etablere et rævesikkert hegn på tværs af øens østende. Se notat fra DCE om prædatorhegn:

https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notatet_2020/N2020_28.pdf

Forstyrrelser: Vi har ikke kendskab til væsentlige forstyrrelser, selvom der givetvis vil være enkelte kajakroere eller jollesejlere, der går i land ind i mellem. Det er vigtigt, at der skiltes tydeligt med reservatet på de steder på øerne, hvor sejlere vil gå ind, eller hvor man kan vade fra Dræet.

423140 Mågeøerne

Areal: 5 øer på i alt ca. 12,3 ha, kystlængde 8,2 km, afstand fra øst- til vestende er ca. 1,8 km.

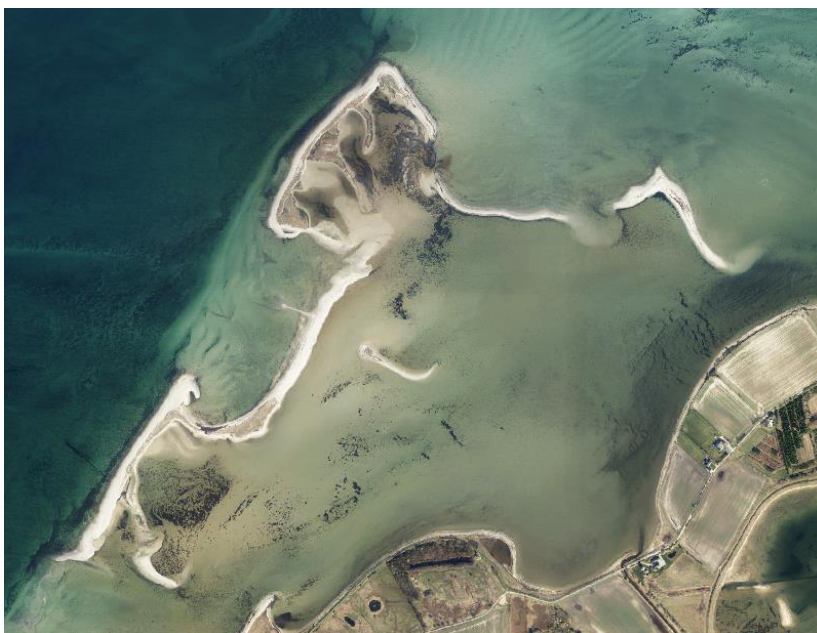
Ejerforhold: Naturstyrelsen.

Beskrivelse: Mågeøerne er ubeboede sandøer og revler, som er under konstant udvikling på grund af materialevandring fra Æbelø-området. Øerne forandres jævnligt af vinterstorme og højvande, og antallet af øer er ikke konstant. I 2021 er der 6 øer, der primært er lave og smalle sandrevler, hvor de centrale dele af de bredere dele af revlerne bevokses af urter. På sydsiden af øerne er der et større, lavvandet område. Afstanden til land er kun ca. 200 m for de nærmeste øer.

Mågeøerne er beliggende i Natura 2000 område nr. 108, Æbelø, havet syd for og Nærå Strand, Fuglebeskyttelsesområde F76. Udpegningsarter er ynglefuglene Rørhøg, Klyde, Havterne, Dværgterne, Splitterne, Mosehornugle.

Øerne er siden 1968 vildtreservat med adgangsforbud i fuglenes yngletid 1. marts – 31. august.

Luftfoto 2020 (geofyn.dk):

Ynglefugle: Ynglefuglene er optalt af Jacob Sterup ved besøg 8. maj og 14. juni 2021. I tabellen nedenfor sammenstilles ynglefugletal fra Vildtbiologisk Stations optællinger 1967-1973 (maks. tal), Ø-undersøgelsen 1974-76 (maks. tal), data fra Fyns Amts Naturdatabase, DOF-basen 2001 og 2010 (Sterup) og resultatet fra 2021.

Fugleart, ynglepar	1967-73	1974-76	1980	1994	2001	2010	2021
Skarv				2648	1848	999	259
Knopsvane	12	20	20	1	4	2	3
Grågås	2	2	1		3	13	3
Gråand	2	3	2			4	2
Ederfugl ¹⁾	20	48	69	185	163	150	34
Toppet skallesluger			1				
Strandskade	19	18	18	5	15	10	9
Klyde	1		1	2	20	8	
Stor præstekrave	1		1	2	3	2	2
Stormmåge	296	263	200	8	30	30	8
Hættemåge	3						
Sølvmåge	96	245	218	96	378	900	954
Sildemåge					13	11	5
Svartbag				13	47	53	20
Havterne	345	27	300	53	98	76	35
Dværgterne	25		25	1			

¹⁾ Ederfugl indvandret med 1 par i 1969.

Skarvkoloni på Mågeøerne, foto: Jacob Sterup.

Status for fuglelivet: Mågeøerne har og har haft stor betydning som yngleplads for især Havterne og Skarv. Bestanden af Havterne er dog reduceret til kun 10-20 % af det tidligere bestandsniveau, men bestanden fluktuerer meget fra år til år. Skarvbestanden er reduceret, bl.a. på grund af forekomst af ræv gennem flere år. En tidligere stor bestand af Stormmåge er reduceret meget kraftigt, og Dværgterne, der tidligere yngede med op til 25 par, har ikke ynglet på øerne i mange år. Ederfugl har haft udsving i bestanden, men er nu endt på samme lave niveau som i 1967-76. Dette er i modsætning til den positive udvikling i det Sydfynske Øhav. Indvandret er Svartbag og Sildemåge, ligesom Sølvmågen er gået kraftigt frem.

Drift/pleje: Øerne er uden græsning eller anden form for pleje. Der skønnes ikke at være behov for vegetationspleje.

Prædation: Ræv og Mårhund kan vade ud til øerne ved lavvande. Ræv forekom regelmæssigt i årene 2013-2015, men er ikke observeret siden. Fra 2019 har der været mange rotter på øerne, hvilket har haft en markant negativ effekt på ynglesuccesen hos bl.a. Sølvmåge. Prædation fra Havørne kan være en medvirkende årsag til tilbagegangen for Ederfugl og evt. Skarv.

Forstyrrelser: Der er ikke observeret overtrædelser af reservatbestemmelserne.

